

Капітальні інвестиції (I півріччя 2020 року)

Головне

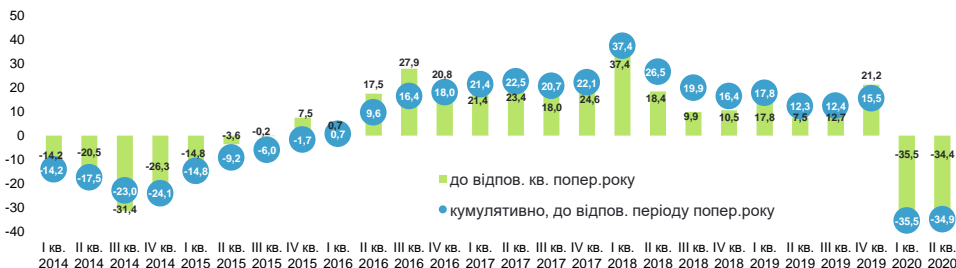
Інвестиційна діяльність у I півріччі 2020 року зазнала суттєвого впливу кризової ситуації спричиненої пандемією гострої респіраторної хвороби COVID-19. Саме на II квартал 2020 року припала основна частина найбільш жорстких карантинних обмежень та, як наслідок, зниження виробничої активності, скорочення доходів громадян та погіршення інвестиційних настроїв вітчизняних та міжнародних інвесторів.

Так, у II кварталі 2020 року падіння освоєних капітальних інвестицій склало **34,4%** (у порівнянні з відповідним кварталом попереднього року), що у підсумку сформуvalo **скорочення обсягів освоєних капітальних інвестицій** за результатами I півріччя 2020 року на рівні **34,9%** (у порівнянні з відповідним періодом попереднього року). Таке скорочення за результатом півріччя було найбільшим за період з 2010 року (у порівнянні з показниками за аналогічний період), що особливо відчутно на тлі тривалого (4-х річного) періоду високої інвестиційної активності.

Ключові індикатори

	I пв. 2019	I пв. 2020
Капітальні інвестиції, млрд. грн	234 ↑	163,8 ↓
Капітальні інвестиції, %	12,3 ↓	-34,9 ↓

Освоєні капітальні інвестиції, %

Очікування

У найближчий час очікується деяка стабілізація ситуації та поступове відновлення виробничої активності у II півріччі 2020 року. Однак, понесені втрати суб'єктів економічної діяльності все ще відображатимуться на їх інвестиційній активності. Підтримка відчуватиметься більшою мірою з боку бюджетного сектору. Проте, враховуючи відчутні фінансові труднощі підприємств та невизначеність щодо термінів і характеру обмежувальних заходів у відповідь на поширення COVID-19, у цілому 2020 рік характеризуватиметься інвестиційною паузою.

Капітальні інвестиції (I півріччя 2020 року)

Фактори, що впливали на динаміку капітальних інвестицій у I півріччі 2020 року

Стримуючі фактори

Кризова ситуація у світі, пов'язана з поширенням пандемії COVID-19, мала суттєвий вплив на інвестиційну активність протягом всього періоду. Погіршення епідеміологічної ситуації у кінці 2019 р. - на початку 2020 р. спричинило суттєве підвищення рівня майбутньої невизначеності соціально-економічної ситуації у світі та, як наслідок, зниження інвестиційної активності як внутрішніх так і міжнародних інвесторів. Подальше загострення ситуації призвело до впровадження жорстких карантинних заходів у всьому світі, в тому числі – в кінці I та у II кварталі 2020 року – в Україні, що призвело до значного зниження виробничої активності та обмеження зовнішньо-торгівельної діяльності підприємств у всьому світі. Як наслідок, I півріччя 2020 року відзначилось суттєвим скороченням обсягів освоєних капітальних інвестицій.

Введення карантинних заходів в Україні

Погіршення фінансових результатів підприємств. За січень–червень 2020р. фінансовий результат до оподаткування великих та середніх підприємств становив 29,2 млрд.грн прибутку (за січень–червень 2019р. – 218,1 млрд.грн прибутку). Прибуток становив 262,4 млрд.грн, або 89,9% порівняно із січнем–червнем 2019р., збитків допущено на суму 233,2 млрд.грн (або 316,4%). Частка збиткових підприємств за січень–червень 2020р. становила 36,6% (за січень–червень 2019р. – 24,9%).

Обмеження зовн.-торгівельної діяльності

Значний рівень невизначеності. Зниження обсягу освоєних капітальних інвестицій за рахунок коштів іноземних інвесторів порівняно з I кв. 2019 року більше ніж у два рази до 845,7 млн. грн. за I кв. 2020 року.

Шоки на світових фінансових ринках

Погіршення рівня ділових очікувань. У 2020 році індикатор економічних настроїв Держстату демонструє суттєве погіршення показників. Очікування погіршилися з 105,6% у I кварталі до 67,9% у II кварталі.

Не сприятлива зовнішня кон'юнктура

При цьому за результатами опитувань підприємств промисловості, що проводилось у квітні 2020 року, очікується скорочення обсягу їх капінвестицій на 18% порівняно з 2019 роком.

Довідково: Проте, на III квартал 2020 року Індекс ділових очікувань склав вже 81,4%, що свідчить про поступову адаптацію та пристосування суб'єктів господарювання до економічних реалій.

Банківська система

Скоротився обсяг виданих нових кредитів. В цілому обсяг нових виданих кредитів нефінансовим корпораціям скоротився на 6,9% в порівнянні з відповідним періодом попереднього року (обсяг нових кредитів зі строком погашення від 1 року за цей період скоротився на 3,8% у порівнянні з I кв. 2019 року). Проте, на відміну від криз 2008-2009 років, зараз банківська система не зазнає значних втрат. Тому саме вона може стати драйвером економічного відновлення в посткризовий період. Довідково: На кінець I кв. 2020 року спостерігалось суттєве зниження процентних ставок на нові кредити (особливо довгострокові, зі строком погашення від 5 років, процентні ставки за якими знизились з 12,4% у березні до 7,2% на кінець червня).

Стимулюючий фактор

У I півріччі 2020 р. **капітальні видатки зведеного бюджету порівняно з I півріччям 2019 р. зросли на 9%.** Зокрема, збільшилось використання коштів в рамках державного дорожнього фонду, на розвиток мережі та утримання автомобільних доріг загального користування державного значення (на 40,9% порівняно з I півріччям 2019 р.).

На тлі продовження тенденції останніх років щодо активного розширення капітальних видатків бюджету, у I півріччі 2020 року кошти державного бюджету стали основним джерелом, що забезпечувало основний позитивний внесок у зростання обсягу освоєних капінвестицій.

Заходи держави

Капітальні інвестиції (I півріччя 2020 року) За видами економічної активності

На тлі високої невизначеності під час поширення коронакризи та запровадження карантинних заходів падіння обсягу освоєних капітальних інвестицій мало місце у більшості видах економічної діяльності. Зростання ж було не значним та більшою мірою обумовлене підвищеним попитом на послуги галузей, що пов'язані з фармацевтикою (в умовах підвищеної актуальності протиепідеміологічного захисту) або пристосуванням до повсякденного життя та діяльності в умовах карантинних обмежень та дистанційної роботи з одного боку, та низькою статистичною базою порівняння з іншого (наприклад Поштова та кур'єрська діяльність – «-»88,7% у I півріччі 2019 року, Телекомунікації – «-» 54,6%).

ТОП ВЕД за темпами зростання, %

ТОП ВЕД за темпами падіння, %

I півріччя 2019 I півріччя 2020

У багатьох компаніях **Фармацевтичної** галузі здійснювалась закупівля додаткового обладнання задля посилення виробничих потужностей та переорієнтації виробництва в умовах підвищеного попиту на продукцію.

Суттєве зростання обсягу освоєних капітальних інвестицій у **Поштовій та кур'єрській діяльності** (у 2,6 разів у II кварталі 2020 року у порівнянні з відповідним кварталом 2019 року) також відбувалось в умовах підвищеного попиту на послуги галузі в реаліях карантинних обмежень. Так, у II кварталі 2020 року Укрпошта придбала 500 авто для пересувних відділень вартістю майже 8,5 млн євро та відкрила понад 130 відділень для безкоштовної доставки товарів. Більш того, в липні 2020 року мала місце чергова закупівля автомобілів для розширення автопарку компанії та оголошено тендер на закупівлю ERP-системи вартістю майже 197 млн грн, що дає підстави очікувати стрімку позитивну динаміку освоєних капітальних інвестицій в галузі до кінця року.

Джерело: <https://www.ukrposhta.ua/>

Зростання у сфері **Телекомунікації (електрозв'язок)** переважно зумовлено низькою порівняльною базою та, в деякій мірі, зростанням попиту на телекомунікаційні послуги внаслідок пристосування бізнес-середовища до віддалених умов праці, використовуючи мережі зв'язку, зокрема телефону та інтернету.

На заводі «Kronospan» у Нововолинську у II кварталі 2020 року також проводились активні роботи по модернізації виробництва та збільшенню екологічної безпеки. Так, на заводі встановили високотехнологічні фільтри WESP та запустили в тестовому режимі нову лінію з виробництва OSB-плити. Це мало відображення в зростанні освоєних капітальних інвестицій галузі **вироблення виробів з деревини, виробництва паперу та поліграфічної діяльності** (зростання на 37% у порівнянні з відповідним кварталом попереднього року) та Волинської області. Джерело: <https://bit.ly/3bp4tqn>, <https://bit.ly/2Z29Mnr>

Суттєве падіння інвестицій у авіаційному **транспорті** пов'язані з обмеженням пасажирського перевезення по всьому світу. В той час як скорочення інвестицій у **складське господарство** повністю корелює з загальним зниженням виробничої активності.

Мистецтво, спорт, розваги та відпочинок, Діяльність із забезпечення стравами та напоями продемонстрували падіння як ВЕД, які потрапили до переліку обмеження діяльності під час карантину (більшість підприємств цих галузей довгий період не працювали у I півріччі 2020 року взагалі)

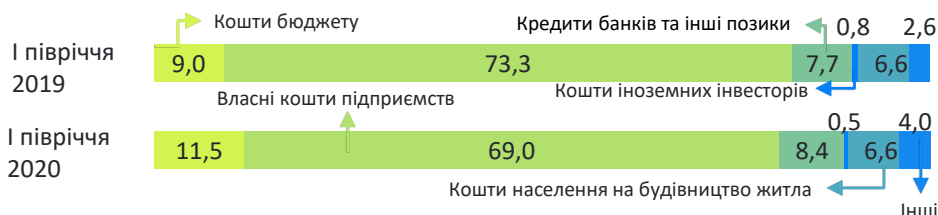
Капітальні інвестиції (I півріччя 2020 року)

Джерела та види активів

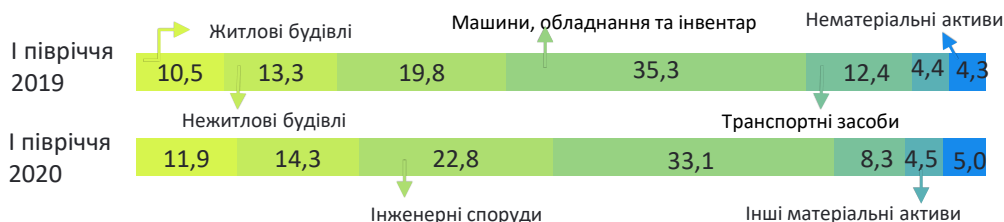
Основним джерелом фінансування капітальних інвестицій залишаються **власні кошти підприємств**. Хоча, на фоні погіршення фінансових результатів діяльності більшості підприємств та організацій їх частка у структурі освоєних капітальних інвестицій зменшилась з 73,3% у I півріччі 2019 року до 69,0% у відповідному періоді 2020 року. Водночас все більшої ваги з року в рік набирає фінансування капітальних інвестицій за рахунок сектору загальнодержавного управління, що обумовлено стабільним внеском капітальних видатків бюджету. У I півріччі 2020 року частка освоєних капітальних інвестицій за кошти бюджету була рекордною у порівнянні з аналогічними значеннями з 2010 року.

Несприятлива ситуація у світі та призупинка багатьох проектів (в тому числі в енергетиці) також негативно вплинули на нові надходження коштів міжнародних інвесторів.

Капітальні інвестиції за джерелами фінансування

Капітальні інвестиції за видами активів

Близько третини освоєних капітальних інвестицій направлені у машини, обладнання та інвентар. Проте, у I півріччі 2020 року в умовах скорочення прибутків та зростання збитків підприємств мало місце скорочення частки машин, обладнання та інвентару та транспортних засобів у структурі капітальних інвестицій за активами. В той же час, в умовах значної участі бюджету у фінансуванні будівельних робіт, частка капітальних інвестицій, направлених у будівлі та споруди, зросла.

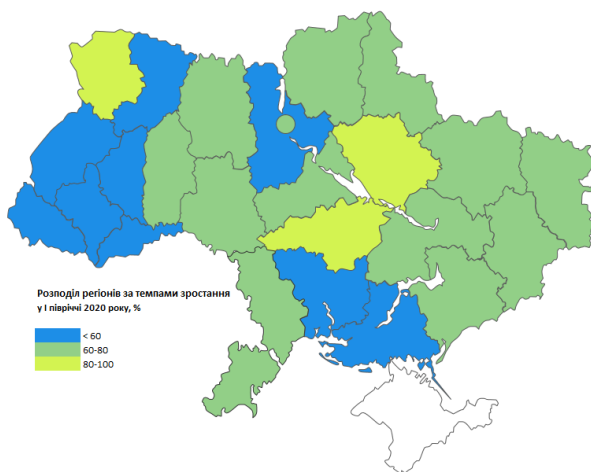
Капітальні інвестиції (I півріччя 2020 року) За регіонами

Майже всі регіони України продемонстрували скорочення обсягів освоєних капітальних інвестицій. Лише у Волинській області обсяг освоєних капітальних інвестицій залишився без змін у порівнянні з попереднім періодом минулого року (індекс капітальних інвестицій Волинської області у I півріччі 2020 року – 100), що було забезпечено активним нарощуванням інвестицій у області у II кварталі 2020 року (зростання обсягу освоєних капітальних інвестицій у II кварталі 2020 року склало 43,5% у порівнянні з відповідним кварталом попереднього року).

Серед інших областей, найменше постраждали Кіровоградська та Полтавська область (падіння обсягів освоєних капітальних інвестицій за I півріччя 2020 року склало «-» 7,3% та «-» 11,3% відповідно у порівнянні з відповідним періодом попереднього року). Скорочення капітальних інвестицій у інших областях у цьому періоді перевищило 20%.

Найсуттєвіший негативний внесок був забезпечений значним скороченням освоєних капітальних інвестицій у м. Києві (- 13,4 в.п.), Дніпропетровській (- 3,3 в.п.) та Київській (-3,23 в.п.) областях.

Розподіл регіонів за темпами падіння у I півріччі 2020 року

Джерело. Держстат, розрахунки Мінекономіки